

KİMLER ALT İŞVEREN OLARAK KABUL EDİLİR

Alt işverenden söz edebilmek için öncelikle bir asıl işverenin olması gerekmektedir. Alt işverenin asıl işverenden sözleşmeyle bir iş almış olması gerekmektedir. Alt işveren, asıl işverenin herhangi bir işini alarak alt işveren olarak sigortalı çalıştırmaz. Mutlaka asıl işverenin yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği olarak teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alması gerekmektedir. Asıl işveren -Alt işveren ilişkisinin oluşabilmesi için alt işverenin yardımcı işleri yapması gerekmektedir. Yardımcı işler asıl iş kapsamında olmayan tabiri caiz ise asıl işin karargah hizmetlerinin görüldüğü işlerdir. Yemek, temizlik, güvenlik, santral, bahçe bakımı vb işler yardımcı işler kategorisinde sayılabilir.

Asıl işveren, birde asıl işin bir bölümü olmasına rağmen teknolojik ve uzmanlık gerektiren işler dolayısıyla da alt işveren ilişkisi kurabilir. Asıl işveren üretim yapan bir sanayici ise asıl iş, üretimin başlangıcından sonuçlanıncaya kadar devam eden kısımdan oluşmaktadır. Bu nedenle üretimin dışında kalan muhasebe, insan kaynakları, bilgi işlem, bakım işleri asıl işin bir bölümü gibi görülse bile uzmanlık ve teknolojik bilgi gerektirdiğinden alt işverene verilebilir.

Yukarıda yaptığımız işveren-alt işveren ilişkisinin tanımını ve açıklamasını İş Kanununa göre yaptık. Ancak benzer tanımlama ve açıklama SGK Kanununda ve mevzuatında da yapılmıştır.

ALT İŞVERENİN TESCİLİ VE BİLDİRİMİ;

Yazımızda da belirttiğimiz gibi alt işverenin olması için öncelikle bir asıl işverenin olması ve tescilinin yapılmış

olması gerekmektedir. Yani bir işin öncelikle bir işveren tarafından yapılıyor olması gerekmektedir. SGK Kanununa göre bir iş yapan kişinin işveren olarak kabul edilmesi için yanında SSK(4/A) kapsamında sigortalı çalıştırması gerekmektedir. Yanında sigortalı çalıştırmayan bir iş sahibi yaptığı işin bir bölümünü başka bir işverene yaptırıyor olsa bile aralarındaki ilişki alt işveren ilişkisi olmaz. İş yapan kişi işveren konumunda olacağından kendi adına SGK' da dosya açtırması gerekmektedir.

SGK mevzuatına göre alt işverenlerin SGK' ya ayrı bir işyeri numarası alarak tescil edilmeleri mümkün değildir. Alt işveren tescilleri, asıl işveren numaraları üzerinden yapılmaktadır. Asıl işveren numarasının sonuna 3 rakam ilave edilerek alt işverenlerin tescili oluşturulur. Alt işverenlerin kendi adlarına tescil işlemi yapılmayacağından alt işveren konumunda olanlar SGK' ya işyeri bildirgesi vermezler. Ancak dilekçe ile birlikte imza sirküleri, alt işverenlik sözleşmeleri ve istenilen diğer belgeleri vermek zorundadırlar. Alt işverenin, alt işverenlik sözleşmesini ve belgeleri süresinde vermemesi halinde idari para cezası uygulanamaz.

ALT İŞVERENDE ÇALIŞAN SİGORTALILARIN BİLDİRİMİ;

Alt işveren ilişkisi, asıl işverenin tescil tarihi itibarıyla başlamışsa çalıştırdığı sigortalıların işe giriş bildirgeleri asıl işverene de tanınan bir aylık süre içinde verilmesi halinde işe giriş bildirgeleri süresinde verilmiş sayılır. Ancak alt işverenlik ilişkisi bu bir aylık süreden sonra kurulmuşsa bu defa alt işveren çalıştırdığı sigortalıların işe giriş bildirgelerini, sigortalı işe başlamadan en az bir gün önce vermek zorundadır. Bahsedilen bu süre içinde verilmemesi halinde alt işverene idari para cezası uygulanır.

Örneğin; (A) işyeri 08/05/2013 tarihinde Kanun kapsamına alınmış olsun, asıl işveren, tescil tarihi itibarıyla işe aldığı sigortalılar ile tescil tarihinden itibaren bir ay içinde işe aldığı sigortalıları 08/06/2013 tarihine kadar SGK'

ya bildirmesi halinde asıl işverene idari para cezası uygulanmamaktadır.

Söz konusu işyerinden, tescil tarihinden geçerli bir aylık süre içinde 15/05/20013 tarihinde iş alan (B) alt işverene çalıştırdığı sigortalıları en geç 05/06/2013 tarihine kadar (bu tarih dahil) SGK' ya bildirmesi halinde idari para cezası uygulanmayacaktır.

Yukarıdaki örnekteki (A) işvereninden 24/06/2013 tarihinde iş alan (C) alt işvereni ise çalıştırdığı 11 sigortalıyı en geç 23/06/2013 tarihinde SGK' ya bildirmesi gerekmektedir. İşe başlama tarihinden bir gün önce, işe giriş bildirgesi SGK' ya verilmezse alt işverene her bir sigortalı için idari para cezası uygulanacaktır.

İŞVEREN-ALTİŞVEREN ARASINDAKİ MÜTESELSİL SORUMLULUK; Asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak SGK ve İş Kanunundan ve iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur. Bu kısaca şu demektir. Asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı hem Kanunda hem de sözleşmede belirtilen haklarını vermemesi ve alt işveren olarak yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde asıl işveren, alt işverenin işçilerinin de işvereniymiş gibi değerlendirilecek olup SGK' ya, Vergi dairesine ve sigortalının kendisine karşı haklarını verme ve yükümlülüklerini yerine getirme konusunda sorumlu olacaktır. Yani iş kazası, meslek hastalığı konusunda, ücretlerin ödenmesi, primlerin ve stopajın yatırılması konusunda sorumlu tutulacaktır.